

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԿԱՐԾԵԱՑ

ՀԱՆԴԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

Մամուլի իւրաքանչիւր շրջանը՝ 52 օրինակ է:
Ստորագրութեան տեղն է Պօլիս, Չինծիրլի-խան վերի յարկ
- թիւ 18:
Դուրս երթալիք թէրթիք փոստայի ծախքը տաւտողն վրայ է:

Շրջանին գինը դահեկան կանխիկ	60
Կիսաշրջանը »	30
Մէկ թիւը՝ փարսյ	50
Ծանուցմանց տողն է դահեկան	2

ԹԻԻ 114 ՇՍՐԱԹ

Բ. ՏԱՐԻ

Գ. ՇՐՁԱՆ

1870 ՆՈՅՆՄԱՐԵՐ 14

ՀԱՅՈՑ ՄԷՀԳԷՄԷՆ

Խորհուրդ կամ ժողով բաւերուն նշանա-
կութիւնը դիտցող մը ըլլար հարցնէինք թէ,
արդեօք մենք սխալ կը գործածենք, թէ հի-
մայ ասոնք պաշտօննին փոխած են, կամ մէ-
ջերնին իրարու հետ նոր խնամութիւն մը հաս-
տատելով՝ խտրութիւնը մէկդի ձգեր, նոյնա-
նշան ըլլալու դաշինք դրեր են:

Մեր գիտցածը խորհրդի կեղեւները ստը-
կեանէ՝ մէջէն կուտ մը կելլէ, որ անոր գաղտ-
նիքն է, հոն պահուած ըլլալուն համար:

Խակ ընդհանրապէս, եթէ ժողովը լուծեա,
անդին բան չմնար. ջուրը, կուտը մէկտեղ
կերթայ:

Չորեքշաբթի օրերը Ղալաթիոյ խորհրդա-
րանը Տ. Վէրլիի նախագահութեամբ և պարոն
ժողովականաց ատենակալութեամբ դատաս-
տաններ կը տեսնուին, ուր էրիկը ձգող կնիկ-
ներն ալ կը վազեն, կնիկնին ուղղը էրիկներն
ալ:

Աղջիկ մը գլխէ հանդներն ալ, աղջկը մէ-
կուն գլուխը հանել ուղղներն ալ:

Երկու կնիկ առնողները, չորս էրիկ ունե-
ցողները:

Մէկ հատը քիչ կուգայ կոր պօռացողները,
մէկն ալ շատ է տրտնացողները:

Իրար աչք աչքի չուղղողները, իրարու վրայ
հոգի տուողները, Որը պտիւնն թենէն, որը
նախանձութենէն:

Գոհունիներն ու դժգոհներն ալ, պարզո-
ւիտներն ու ֆէլէկի չեմպերէն ալ թլամիչ ընող-
ներն ալ:

Ճիւղէլներն ու փառի պէսներն ալ:
Գինովութեամբ կամ բարկութեամբ խալթ
մ'էր ըրինք ըսողներն ալ:

Հայ մը, մամ մը իրիկունները հետերնին
բերողները և կամ մութ տեղը քէօր գինով
ձեռքերնէն շուններուն խաբարմիչ ընողներն
ալ:

Կնկանը թրախուման ուտել հատցունելն
վերջը՝ քիչ մ'ալ մօրդ տունը դնա՛նտէ, եա-
պանծի տեղ չէ՛ եա ըսող կիւնտէլիքճի էրիկ-
մարդերն ալ:

Բէնճիրէները՝ դրացիներու հետ խօսակ-
ցութենէ գլուխ առած չըլլալուն համար միտը
լեցումը հաւերը թախըմիկով կատուին դող-
ցնող տանտիկին կնիկներն ալ:

Գլուխնին խափէսէն դուրս անգամ չհա-

նույն խախտում, ամէկուտ նոր հարսերն ալ:

Ծառք-պաղի գաղթած չըլլալուն համար դատաւորանի քաջազ նոր վեհայները:

Վարժարաններու մէջ ուսման քնին կատարելագործած, ու մէյմէկ կոպիտ ու տխմար մարդոց դէմը ելած ըլլալով՝ այս ի՞նչ փորձանքի հանդիպեցանք ըսելով դերասանուհիներու պէս ի խորոց սրտից հառաչող դիտանկան օրիորդները:

Վերջապէս, կարմիր երես, դեղնած երես, երկայնահասակ, կարճահասակ, չորցած, կըռքնցած, կունտը կըրոր, սեւ աչուի, կապուտ աչուի, ֆրէնկ կիւղէի, Հայ կիւղէի, լոշկած, թափթփած, զարիֆ, եօմա, ամեն տեսակ կնիկներ, և ամեն կարգի էրիկ մարդեր հոն կուգան կը լեցուին:

Ժողովականներն ալ ուղածնուն պէս կառնեն կը ծախեն:

Ո՛ր մէկը աչքով ունկով, ո՛ր մէկը փափառքով, ո՛ր մէկն ալ բոլորովին գործը ճուռճունայի տանելով:

Ի՞նչու ըսես նէ՞ դոնէ հոն եկողները, ամբշնալով մէյ մ'ալ չիդան: Չեկողներն ալ իմանալով՝ գործերնին հոն չձգած մէջերնին՝ ի՞նչ է նէ, վեր վար խաղաղութեամբ կապեն լմնցունեն:

Հիմա ասանկ տեղի մը համար ժողով ըսելու ենք, թէ խորհուրդ:

Քանի որ դրանք դուրսը կայնող ետախնդներն անգամ ամեն եկող դացողներուն գործն ալ դիտեն, դադանիքն ալ, կնիկանը տունն ալ, էրկանը խանութն ալ, կուխին պատճառն ալ, իրաւանց կողմն ալ, փարայ բրցուններու տեղն ալ, երբեմն անուշ անուշ համոզելու կերպն ալ, իսկ երբեմն կրակ բխակիւրմիւշ ընելու եղանակն ալ:

Եթէ ուզեն, Բէֆալեօնեայի փափա Գօգի նոյին կամ Չիլինկիրեանին տեղերը, եուռտերը կամացուկ մը իրենք ցոյց տալով ետքէն իրար անցնելու վարպետութիւնն ալ:

Մենք, տնցեալ օր այդ ժողովք է, խորհուրդ է, ի՞նչ է, հոն դացինք, բայց ոչ կնիկ նիւ ձգելու — որ չունինք — և ոչ մէկ հատ մը առնելու — որ միտք չունինք — այլ տեսնալու

համար թէ, արդեօք քօքօղներու համար ալ դատաւորան կըլլայ, որ Մամուլն ալ կոչան մը առնէ, որ մը հոն ներկայանալու:

Եւ երբ այդ խառնիճաղանճ բաղնիքներ տեսանք, ու եղած խօսակցութիւնները լսեցինք, զարմացանք, թէ ի՞նչպէս Մկրեանի նման լուրջ և խոհուն արժանապատիւ անձ մը՝ համբերութիւն յանձն առած է ասանկ դժնեայ պաշտօն մը անձնութիւնութեամբ և ծանր զոհերով տանելու, մինչդեռ իր պաշտօնակից ուրիշ անպիտան քահանայ մը նոյն օրը իր երէցկինը ձգելով՝ ուրիշ մը առնելու արտօնութիւն խնդրելու եկած էր:

Եւ քանի մը դատարկաշրջիկ վեղարաւորներ հեռուէն տէվէ նալպատա պագար կիպի, աչքերնին չտանելով՝ կը մամուլին թէ, ինչո՞ւ իրենց աստիճանին — իբր սեպհական ժառանգութիւնը եղած — վէրիկ հայրաւորութիւնը՝ տէրպապայութեան փոխարկուած է անհասկանալի տնօրէնութեամբ մը:

Անդիլէն Ակնցիլին մէկը՝ մատներով օդին մէջ դաշնակ զարնելու պէս կը կանչէր:

— Խաթիւն, քրչիտաք մը քովս էկուր՝ ուր ըսիմ, տիւնդ իւնըր է:

— Տունս ի՞նչ պիտի ընես:

— Սանքի տի ըսեմ ուր, էկէր թէնհա վախիթ մը լընայ նը, չարուճախ խապար մին առնեմ, դաս ուր գործդ տեսնուի, հիմայէկա չի պէրէլէս: Սա Հոռմի քահանաները մինչեւ ուր չի ճամբենք, չենք կրնար աւրիշ գործի հետեւիր: Թող պը տաս նը, աղչինը տի հոռմիցընեն տերթայ: մենք ալ ֆէօս դայրէթ կանենք ուր խալըսենք:

— Աղա, աղա, ինձի համար ի՞նչ կը խօրաթես կոր, Բսելիք մը ունիս նէ, ինձի հասկըցուր, ի՞նչ կայներ պաշխասիլին ինձի ֆատը կընես կոր:

— Չէ՞ ճանիկա, քեզի համար բան մի ըսած չունիմ: սանքի, ի՞նչ թափուր տի անենք ուրքու հախիգ խայրըրը բան մը լընայ:

— Իմ եախաս թող կուտաք, ուղած տեղս կերթամ, ան է ինձի խայրըրըն:

— Սա Լուսաւորչայ լէօս հաւատքէն ի՞նչ էք տեսեր ուր՝ Հոռմութան կու մոնէք:

— Գիշի կրսեն քառնրննն տոյտու զու եէրէ պաղար . սնանկ չէ աղաս :

— Ասի բարով խօսք է , բայց փոր ըսած տէվէթիդ՝ ո՛ր ըլայ նը չի՞ կշտանար :

— Վեց ամիս է տուններնիս տիրէմ մը միս ըսած բանդ չէ մտեր : Զէթին հայ ուտելով պաղըրտաններն չորցաւ : Աստուած օրերը շատ ընէ , առ տէլիսանըն տէմն էլաւ՝ տուններնիս ըստաղօղով կը հեծայ կոր : Բառջ բառջ կինի . ները ճուրի պէս կը խմենք կոր : Գիտես քի՞ ներսիդ ինչիս քիչ մը թըշեցաւ : հոգի , հիմայ դուք բան չունիք նէ , կըլլայ , չըլլար ըսէք :

— Հախ ունիս , շիյէտուկ տղչինս , քեզի առաջ Աստուծոյ կարող զօրութեամբը , անանկ մէկու մը տի տամ , որ կերուխաւմը պակաս չանէ : Պախալի խանութ դարձունէ տիւնը տեղը . Անպարնուր բանաս նը՝ օտքով ձառքով եզն ու մեղըր թաթխուիս :

— Ասանկ խօսքեր փոր չկշտացունեն : կըրնա՞ք սա տէլիսանընն ճայտըրմիշ ըներ տէ , ինծի խեղճ ուլալիք օրթան ձգեր : Աղէկ , մէկը ըսած . նիդ , քիմ պիլիբ սը քէօր կիւօլին մէկն է : Ան ալ էյէր ասը կայ նէ : Ես ծառքիս ավը չեմ կընար վախցուներ տէ , ետքը ձեզի միս խտան ըլլար :

— Խաչիս բարին ուր չէ . ես միւսթմադիլ քեզի իմ սանաղդքեարիս տի տամ՝ ուր , վըրանիդ համբա ըլլամ , վերակացութին անեմ :

— Նայէ , ապոր ըսելիք չունիմ աղաս : Ան ատեն սուրբ հաւատքէս մազի խըտար չեմ անցնիր :

— Պէրխուտար ըլլաս , տէ՛ հայտէ գնանայիմ ուր պաշխատանքն ալ մէկիկ մէկիկ տէֆ անենք :

— Պէնիմ իշիմի նէ՛ եափաճաղ սընըղ , ըսաւ ուրիշ մը , յառաջ անցնելով :

— Քու մատրահաթդ ալ տի տեսնանք , ֆախաթ հանըմը անպատճառ ֆէօս տի դայ :

— Պէն գարըր պուրայա կէթիրմէմ :

— Օրէնքը ան է ուր , անգամ մը էֆէնտիլ մէ սէօյէյիմ , մեր գիմաղը տի ելլէ ուր , ինչ օլտուղին հասկնանք :

— Ճանըմ , սիդ տալայը աղնայաճաղ սընըղ , եօգսա դարըր մը :

— Իր բերնէն թախրի տի առնենք :

— Վաղըֆտա էլ մի չէվիրիյօրուղ :

— Քու խելքիդ բանը չէ : Ամիրայի կնիկ ուր ըլլայ , կէնէ տի դայ :

— Պէն սիղին աղնաաղընըղ հէրիֆ տէյիլիմ :

— Գիմ օլուրսան օլ : Եասախճի գնւրս առսա շան տղան :

— Գիմի գօլույօրսուն պէ :

— Դուրս ել , զաւակս . օրհնեալ ըլլաս : Վաղը առանձին եկուր իս տես , ըու դարձդ ես կարգի մը կը դնեմ :

— Հա՛ չէյլէ , պէնիմ վէքիլ հայր . սուրբա՛ տէյէճէյիմ եօք . իշ տէտիլին պէյլէ պիթէր : Թաթըրըք ըլան օլմալը , աճըրղա՛քալըրսա՛ պէն սաբառնա իշմիլիմ :

— Սա կնիկը ֆունա ի՞նչ է կայներ :

— Ան ալ էրկընէն թողուիլ կ'ուղէ :

— Էյ , սա մարդը ի՞նչ կ'ուղէ , առաւը ընէ պէրի հուսա կօյներ է :

— Ան ալ կնոջմէն զատուիլ կ'ուղէ :

— Էյ , մէկը՝ մէկուն կնիկն առնէ , մէկն ալ միւսին էրկըր թող առնէ , բարով թըրամբա մը կ'ուլլի կ'երթայ :

— Այդ կերպ դատաստան վէղիր խանը կը կտրուի , հոս ատանկ բան չըլլար :

— Մառայ եմ , չախա կուանեմ :

— Հոս շախայի տեղ չէ :

— Ժամանակն ալըրացած է , ահա ատենը կը գոցեմ :

ԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ԲՈՂՈՔԸ

Աստու մը կանուխ ճիյէրճի պաշի Մօմյօն քնէն արթնցաւ , որ ի՞նչ կը նայիս , կատուները հարիւրներով տանը բոլորտիքը պաշարած մէկ ձայնի միան , միան կը ճչեն :

— Մօուէ , զէ՞ճկատատունկէ , նէ տըռ պու ճանաւառլառ :

— Էֆէնտիմ , քէտիլէր արղուհալ վէրմէք իսթէյօրլար :

— Նէ՛ իչուն պէ . . . պէ . . . պէ . . . պէն . քէ . . . քէ . . . քէտիլէռ պառապառ նէ՛ իշ վառ :

— Ճիշդ ճիշդ, քեզ հապտադ արևը տալիս է, իսկ տերտերիկ օնա ոտքալու՛մ:

— Ըզնահայհայ:

— Արզուհալարը իշտէ էֆէնտիմ:

— Ճէ . . . ճէ . . . ճէ թիւ շու ճէհատը, Պաղ ալըմնէ՛ եաղմը շառ:

“ Ելիք իմէթ էֆէնտիմիդ:

“ Խալլի վազը թառն պերու, քէտի դալլա, ընընը ածըքտան կէպէրի յորլար:

Ինտան օղլու պունճա հայվանով լարը՝ պաշը իլէն, քըշը իլէն, յաքլարընըն թօրու զունա դատար թէ քմիլ եէտիքտէն սօղրա, շունատա պիր բարչաճըք ճիշդ խուրտով լարը քալըր քի, անճաղ պիր լիմնաֆուգամըլ իշուն ետրատըմըշ, օնու տալիս շիմտիլէ դատար թէք թիւք եէյէնլէր էքսիք տէկիլ իտի իտէ տէ, կինէ պիրաղը պիր լիմնաֆուգամըլ իշուն ալըմար, վէ էօլմէյէճէք դատար պաղէն եէր աղարըմըք:

Շիմտի իտէ, Լիմէնի բաթրիք խանէսինին եասագճըլարը սասպահայըն չըգըպ՝ թա եէտիդուլէտէն ճիշդ ճիշդ չէվիրիպ տօղրու բաթրիք խանէյէ կէօթիւրիւպ, ճիշդ սրըքլարընը տիպի տիւղ սիլիպ սիւրիւրի յորլար, էյլէ քի, պիր դաշ այտան պերու, ճիշդ եիւղիւ կէօթմէտիքտէն սօղրա՝ զօգուտունու պիլէ ալաղը շըմըլ եօդ:

Պու զուլումտան պիր խէլա էթմէնին եապիր չարէսինէ պաղարընըլ, եա իսեան իտէլէք, կիրիպ պիր կիւն բաթրիք խանէ վէքիլ խարճընըն եիւղիւնիւ կէօղիւնիւ թըմալայուպ հէլլապ խտէրիլ:

Իթաթըլը դալլարընըլ

ՔէՏԻԼԵՐ ԿԻԻՐՈՒՆԻ

— Մօռէ, պիր թէսիլիւէ եաղայըմ դաբուշույա, սօղմադըն իշէնի շու ճիշդ ճիշդ իտէ, եասագճըլարը տա թուլունըլ, սրըղա կէչիւիպ պէ . . . պէ . . . պէնիմ հուզուռումա կէթիւլինիլ. ընընըլ բաղմ թիւնը յըռեց:

Ասղին վարդապետներն ալ ուրիշ տեսակ բողոքներ կը բառնային ասոր վրայով:

Ոմանք կըսէին թէ, ամեն օր ճիլէր, ճիլէր ուտելով ճիլէրնիս ուռաւ: Մէկ կաշու իս եալան չօրպա էլնի, քընց այս շատ լաւ կեղնի: Մեր

ակուաներ ամեն թափաւ ծածմելով. քեաշեա քեաշեա չը բրթնի, խաճնեա՝ տօղրամիշ չէնի, ծածմեա՝ չծածմի, աս ի՞նչ պալալի խաց է որ մեղ կը կերցուցէք:

Սրբազանն ալ ասղին կաշաւտէր ասոնք յորդորելով համոզելու թէ, ի՞նչ ընենք եղբայրք, պատրիարքարանի եկամուտ՝ առաջուան պէս տաս հաղար չէ. այլ կէսէն աւելի պակաս: Ասոր հակառակ ծախքը առաջուան պէս քիչ չէ, որովհետեւ ան ժամանակ ուսողներ համարանքով էր և մատով ցոյց կ'ուռային. Եթէ Պօղոս սրբազանի քով հիւր մը գտնուելով՝ սպասուօրը նըշմարով մը իրեն հարցունէր թէ, կերակուրը քանի հողւյ համար պատրաստել պէտք է, սրբազանը ոտքը դարձունելով ուսուլիկով մը հասկըցունէ եղբր թէ՝ մէկ միայն և ոչ աւելի:

Այս լեզուէն դուռ աղէկ կը հասկնաս կարծեմ, այնպէս չէ՝ Ոչտունի սրբազան Շատ կը ծիծաղիս, կարծեմ գլուխդ իսկ եկած է. իսկ հիմա բազումք են կոչեցեալք, և սակաւք են կըշտացեալք:

ԳԱՆԳԱՏ ՄԸ

Ոման, ըսաւ առտու մը թաղուհի տուտուն, աս դամբանաններն ալ ի՞նչ է կիւմ պիր կիւմպիր կը խօսեցնէ, մարդուն քունը կը վախի, ժամկոչին ձայնը հերիք չէր, որ տղաքները կանուխ կանուխ կարթնցնէր օրթան կը ձգէր:

Բայց ինչ է նէ, կէնէ ատոնք մէյմէկ պանով մարդ կը խաբըրէր. հիմայ մեծերը ի՞նչ ընենք, որ առաջ ժամկոչին ձայնին սովրած ըլլալով հող չէր, կը քնանային. իսկ հիմայ այս նոր բաթրարներովը անոնք ալ կարթննան, որ տէյմէ բանով ալ չեն խաբուիր: Մութնուլուտուն ելլես պէտեմնին պիտոր ընես, ինտոր բան է, չեն թողուր որ առտունները մարդ աշուշ քուն մը քաշէ: Մէյմէկ բան նորեւեկ իճատներ կը հանեն:

Իշխանութիւնն եկած ուղարկուեալն արժանի
եղիւրդ յօգոսածը .

... Խմբագիր Մամուլ հանդիսի .

Ամէն ժամանակ կը ցանկայք Հայրապետական
Աթոռոյս եւ Սրբազան Հայրապետի դործոց եւ կա-
ռավարութեանց վերայ տեղեկութիւն առնուլ 'ի
մէջ' եւ հրատարակել իւրու աղբիւս՝ իբրեւ պատ-
մութիւն գործոց հայրապետաց աղբիւս, եւ իբրեւ
Աթոռոյս բարեք կառավարութեանը մէկ նոր ա-
պացոյց յաւուրս Գէորգ սրբազան կաթողիկոսի եւ
ի հրամանէ սորա . Վասնորոյ եւ միշտ կը հարկադ-
րէք զիս ձեր հաւատարիմ թղթակիցը գրել ձեզ
զամենայն իրաց ճշմարտութիւնը հաւատարմու-
թեամբ :

Եթէ պատմութիւնն է ամենայն դործոց ճշմար-
տութիւնը յայտնել, որպէս զի անցեալ ժամանակի
կամ ներկայի մէջ եղածները՝ յապագայում անմա-
հանան եւ գործողներին յիշատակ մնան հանճարոյն
եւ ձրից կարողութեան, նոյն եւ բարեաց եւ մե-
ծագործութեանցն յորինակ յետագայից, որոնք ի
նոյն կոչումն եւ յաստիճան կը բարձրանան եւ աղ-
գիս հոգեւոր իշխանութիւնը կը վարեն . իմ կարծ-
եօքս Վեհափառ Գէորգ չորրորդ կաթողիկոսի
գործոց պատմութիւնը եւս որպէս յորինակ պիտի
լինի յապագայում հայրապետական դահը յաջոր-
դողներին, նոյնպէս եւ սորա՝ կառավարութեանց
ընթացքը եւ արածին ճշմարտութիւնը ցաւալի պի-
տի թուին բազմաց, որպէս իւր նախորդինը, ո-
րոնք ի վնաս գողով Աթոռոյն, օգուտ չբերին աղ-
գի եւ եկեղեցւոյ . Ըստ որում սորա գործոց եւ
կառավարութեանց մէջ եւս կան ինչպէս օգտա-
կարք, նոյնպէս եւ վնասակարք . որոնք անհ կը
սկսինք նորա օծութեան օրէն :

Վ. Հայրապետի օծութիւնը որ եղաւ ի 21 մա-
յիսի 1867 աթի, բաւական հանդիսաւոր էր ինչպէս
օրագիրք գրեցին, եւ զանազան տեղերէ յառաջա-
ւոր աղգայինք ոչ սակաւ ներկայ եղան . ընդ որս
էին Գարրիէլ վարդապետ Այվազեան եւ Խորէն
վարդապետ Կլիպեան :

Օծութիւնէն ետքը անմիջապէս յիշեալ երկու
վարդապետ երբ երեք եւս վարդապետաց հետ ձեռ-
նադրեց եպիսկոպոս, այն պայմանաւ, որ երեք
տարի մնան յաթոռս, ուստի եւ Վ. կաթողիկոսի
առաջին դործը այս եղաւ . որ

Նախ ուսու մնական ժողով հաստատեց կոնդա-

կով, որում անդամք նշանակուած էին յիշեալ եր-
կու վարդապետքը . որ աղգային հոգեւոր եւ ժո-
ղովրդական դպրոցները բարեկարգեն, եւ աթոռոյ
դպրոցին մէջ եւս ուսուցչութիւն անեն . սորա հետ
եւ աթոռոյ համար կարեաց անտեսական կառավա-
րութիւն :

Բայց դեռ երեք տարւոյ տեղը երեք չաբաթ չի
անցած՝ Գարրիէլ եպիսկոպոսը աթոռէն ճանապար-
հի ծախս առնելով բաւական գումար, դնաց ի
Թէոդոսիա իբրեւ ճանապարհի վրայ եղած քաղաք-
ների ժողովրդական դպրոցներին այցելութիւն ա-
նելով, նոցա ուսման վիճակին յարմար կարգադրու-
թիւններ անելով, եւ խօսք տալով որ, սեպտեմբե-
րին սլտի վերադառնար յաթոռս . Բայց տակաւին
Թէոդոսիա կը նստի . քանիցս անգամ սինոդը պա-
հանջեց Գարրիէլ եպիսկոպոսին, որ դայ իւր պաշ-
տօնը վարէ . Ըստ որում Գէորգ կաթողիկոսը սի-
նոդի անգամ նշանակեց նրան իւր գնալէն ետքը .
եւ հաստատուեցաւ արդարեւ, այլ նա քանի մի
անգամ զանազան պատճառ իւր չդալուն առաջար-
կելէն ետքը, վերջապէս վախճանական կերպիւր զը-
րել է սինոդին թէ կաթողիկոսը խոստացել էր
իրեն վերստին կարգել զինքը Բեսարապիոյ վիճա-
կին առաջնորդ : Բայց այս խոստումը որ չկատա-
րեց Վ. տէրը, ինքն էլ ցանկութիւն չունի յիշմի-
ածին դառնալու . ուստի եւ սինոդը վերստին ա-
ռաջարկել է իրեն՝ որ յանդամութենէ իւր հրաժա-
րականը տայ :

Երկրորդ Վ. կաթողիկոսը իւր օծմանէն ետ-
քը ի նոյն վաթսուհեւեօթն թուին կայսեր տե-
սութիւն դնալու ժամանակին նշանակեց անգամ
սինոդի Զալալեան Սարգիս եպիսկոպոսի հետ եւ
գարրիէլ եպիսկոպոսն Այվազեան . ինչպէս որ վե-
րը ասացինք, եւ իւր հետը տարաւ Խորէն եպիս-
կոպոսը նոյնպէս Ուսումնական ժողովոյն անգամ .
սա եւս որ երեք տարի յիշմիածին մնալու պայմա-
նաւ առել էր եպիսկոպոսութիւն, Սանկթեղըր-
պուրդ հասնելէն ետքը, անտի ուղղակի եկաւ այդք
ի Վ. Պօլիս, Էջմիածնայ երեսը միւսանգամ չտես-
նելու պայմանաւ . որով այս երկուքն պայմանադիր
նորընծայ եպիսկոպոսները, ուստի գրին, բայց ոչ
կատարեցին, որոց երեք տարի յաթոռս մնալու
ուխտը՝ իրենց հայաստանեայց եկեղեցւոյ եւ նորա
հոգեւոր իշխանութեան հաւատարիմ մնալու առ-
հաւատչեայն էր, եւ անհ նորահաստատ ուսում-
նական ժողովը այն գլխէն անուամբ եւ եթէրա-
տարակուեց, իւր երկու ուսումնական անդամներ

Պետրոսուրդ եղած ժամանակն էլ. Պետրոս եւ պիսկոպոսի եւ իւր քեռորդուոյ համար տէրութենէն պարզեաներ է խնդրել եւ առել. ի հարկէ Աթոռոյ կալուածները սեպականեղու համար իրաւունք խնդրելու էլ ինչ տեղիք կունենար, երբոր այս պիսի ջնչին ու փառքի ու պատուի համար կը ձանձրացնէր կառավարութիւնը. — թէ եւ իւր հետը տարաւ վէճի սակ եղած կալուածոց գրերը, բայց եւ ոչ մէկն էլ չկարողացաւ արդիւնաւորել, այլ այնպէս երեսի վրայ մինչեւ ցարդ կը մնան այն կալուածները, ոմանք անհատաւ կերպով եւ ոմանք եւս դատաստանով Աթոռէն առած, եւ օտարներին սեպականած. ինչպէս Ղօռուդ ասացեալ ընդարձակ խոտատեղին, որ ինախնեաց անտի Աթոռոյն սեպական էր, եւ տարին գրեթէ մինչեւ վեց հազար մանէթ արդիւնք կը բերէր, այժմ անհողութեամբ Աթոռոյ կառավարութեանը օտարները իրենց աշխատութեամբ սեպականեցին, եւ կաթողիկոսը ոչինչ չկարողացաւ անել Պետրոսուրդ դնուովը եւ այլն.

(Շարունակելի)

ՈՍԿԵԶՈՒ ՊԱՏՐԱՆԲ

Վաթմանն ոսկի, երկու օրուան մէջ. Աղէկ քօլքօյ:

Մեծ բախտ առնողին.

Հապա տուողին. Եղունդները թող կրծէ նստի վար. Օ՛հ. ասի խաղէ մ'ալ անուշ, բիշանքօյէ մ'ալ աղէկ.

Ուրեմն քաջացիք թերթեր, սիրտ առէք եւ մի վհատիք:

Այսօր եթէ՝ առատ առատ չէք ծախուիր, վաղը կ'ամայ եւ բռնութեամբ պիտի ծախուիք ու ձեր խմբագիրներն ալ ձեզի հետ մէկտեղ պիտի ծախուին.

Դուք թերթեր, այսօր եթէ արդարութեամբ ձեր խմբագրաց պիտոյքը չհայթայթէք՝ վաղը անիրաւութեամբ թշնամեաց ձեռքը պիտի մատնուիք, որ գերի պիտի վարեն զձեզ ձեր կամաց, ձեր սկզբանց եւ ձեր նշանաբանին հակառակ, զձեզ չարաչար աշխատցնելու համար. Գանգի ահա թշնամին յայտնապէս մեր մէջ կը դուլէ եւ կը խնդրէ թէ՛ զ՝ իշխան:

Այն ատեն ձեր արդիւնքը՝ ազգը չպիտի վայելէ, այլ քանի մը թափ/թփած խմբագիրները միայն. Այն ալ ձեր վարձքովը՝ վրանին գլուխին քիչ մը կոկելու համար.

Իսկ դուք, թերթեր, հաւատացէք որ օտար եւ թշնամի ձեռքերու մէջ պիտի մաշիք. Ըսածներս մարդարեւ թիւներ չեն. ճշմարտութիւն է. իրողութիւն է, որ աչքերնուս առջեւ ունիմք.

Ուրեմն զգուշանամք եւ չխաբուինք այն անիրաւ մատնացէն. Ա՛րդ լսեցէք այս իրաւանց ձայնին (Սէտոյի հազարգէթին Հասկցուի) եւ սիրով կապուեցէք (Ճէվահիրճեանի սերով ըսել չեմ ուղեր) իրարու հետ, որ չըլլայ թէ՛ թշնամին մէկիկ մէկիկ մեղծախոս առնելով՝ օր մ'ալ ամենքս մէկէն աճուրդի հանած՝ մէկ ըստրկի մը ծախէ:

Այս է այն հռչակեալ հոգին յուսահատական վերջին փորձելիք փորձը. Եւ բան մը չպիտի խնայէ, մինչեւ որ իր ձախորդ դատը՝ այն ձախորդ փաստաբանին ձեռք վաստկի. որուն համար երգմամբ չափ ուխտած է:

Վերջին օրերս ատանկ փորձ մ'ալ փորձուեցաւ մեր ազգային թերթերէն մէկուն վրայ, որուն անունը չտալով հետեւեալ ոտանաւոր երգը կրդենմք, իբրեւ ծանօթութիւն եւ վերջաւորութիւն խօսքերնուս.

Սէրդ սրով խոնարհեցար,
Ի բարկութիւն մեր մարմնացար՝,
Նովին մարմնովն հաշեցար,
Ի գերեզման մահու եղար:

Այսօր մեռեալ անամնաբար,
Լշնահատակաց քարողեցար,
Եկայք բռեալ անդ անարմին,
Տո՛ւք որթնտին վաթսուսն ոսկին.

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

ԳԼՈՐԳ Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ԳԻՐԻՔՅԵԱՆ

Արեւմտեան փողոց

Արեւելեան փողոց

— Տի՛հ . . . հիմա սըւոնք պիտի սպաննեմ, կանուխկէկ տեղերնիս հասնինք կըսեմ կոր .
 Այ թշուառականներն ալ չեն քալեր .
 — Իտեւդ նայէ էտեւդ՝ վարդապետ , ընկերբեք բռներ կը քաշեն , չեն թողուր որ ուզած
 կողմէ կառքը քալեցնես .
 — Վայ անիծից արմատներ , հոն ալ եկան մէջ մտան :
 — Այո՛ , այո՛ , ծածուկ դործ տեսնել հէ՛ . . . հայր կոնատույ՛ :